

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-370/22 P

Air France-KLM

v.

Evropská komise

Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 26. února 2026

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Trh letecké nákladní dopavy – Rozhodnutí Evropské komise konstatující porušení článku 101 SFEU, článku 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru a článku 8 Dohody o letecké dopravě mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací – Koordinace složek cen za služby letecké nákladní dopavy (palivový příplatek, bezpečnostní příplatek a odmítnutí hradit provize z příplatků) – Mateřská společnost a dceřiné společnosti – Přičitatelnost protiprávního jednání – Příchozí služby nákladní dopavy – Územní pravomoc Komise – Kvalifikované účinky – Výpočet pokuty – Polehčující okolnost – Zohlednění regulatorních režimů platných ve třetích zemích – Rovné zacházení – Doba trvání účasti na jediném a trvajícím protiprávním jednání – Důkaz – Účast na jednotlivých složkách jediného a trvajícího protiprávního jednání“

1. *Kasační opravný prostředek – Důvody kasačního opravného prostředku – Nedostatečné odůvodnění – Rozsah povinnosti uvést odůvodnění – Povinnost Tribunálu jasně a jednoznačně uvést své úvahy*
(Článek 256 SFEU; statut Soudního dvora, článek 36 a čl. 53 první pododstavec)

(viz body 56, 57, 59–66, 74)

2. *Kasační opravný prostředek – Důvody kasačního opravného prostředku – Nedostatečné odůvodnění – Žalobní důvod odlišný od žalobního důvodu týkajícího se legality merita věci*
(Statut Soudního dvora, čl. 58 první pododstavec)

(viz body 58, 67)

3. *Kasační opravný prostředek – Důvody kasačního opravného prostředku – Nesprávné posouzení skutkového stavu a důkazů – Nepřípustnost – Přezkum posouzení skutkového stavu a důkazů Soudním dvorem – Vyloučení s výjimkou případu zkreslení*
(Článek 256 odst. 1 druhý pododstavec SFEU; statut Soudního dvora, čl. 58 první pododstavec)

(viz body 69–73, 222)

4. *Hospodářská soutěž – Unijní pravidla – Protiprávní jednání – Přičtení odpovědnosti – Právnícká osoba odpovědná za provoz podniku v době, kdy došlo k protiprávnímu jednání – Přeměna této právnícké osoby na holdingovou společnost spojená s převodem její provozní činnosti na jinou společnost, kterou tato právnícká osoba vlastní – Odpovědnost holdingové společnosti – Dodržení zásad osobní odpovědnosti a personality trestů a sankcí*
(Článek 101 SFEU; Dohoda o EHP, článek 53)

(viz body 80–88)

5. *Hospodářská soutěž – Doprava – Pravidla hospodářské soutěže – Letecká doprava – Nařízení č. 411/2004 – Oblast působnosti – Trasy Unie-třetí země a trasy EHP s výjimkou tras Unie-třetí země – Příchozí služby letecké nákladní dopravy – Zahrnutí*
(Článek 101 SFEU; dohoda o EHP, článek 53; rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 40/2005; nařízení Rady č. 1/2003, článek 32, a č. 411/2004)

(viz body 94–100)

6. *Hospodářská soutěž – Unijní pravidla – Územní působnost – Pravomoc Komise – Přípustnost s ohledem na mezinárodní právo veřejné – Provádění nebo kvalifikované účinky zneužívajících praktik v EHP – Alternativní prostředky – Kritérium bezprostředního, podstatného a předvídatelného účinku – Rozsah*
(Článek 101 SFEU; Dohoda o EHP, článek 53)

(viz body 109–133)

7. *Hospodářská soutěž – Unijní pravidla – Územní působnost – Pravomoc Komise – Přípustnost s ohledem na mezinárodní právo veřejné – Provádění nebo kvalifikované účinky zneužívajících praktik v EHP – Alternativní prostředky – Kritérium bezprostředního, podstatného a předvídatelného účinku – Důkazní břemeno – Rozdělení mezi Komisi a dotčené podniky*
(Článek 101 SFEU; Dohoda o EHP, článek 53)

(viz body 134–140)

8. *Žaloba na neplatnost – Pravomoc unijního soudu – Rozsah – Pravomoc Tribunálu nahradit odůvodnění autora napadeného aktu svým vlastním odůvodněním – Vyloučení – Pravomoc Tribunálu vysvětlit odůvodnění napadeného aktu v odpověď na argumentaci, která byla před ním uplatněna – Zahrnutí*
(Článek 263 SFEU)

(viz body 141–145)

9. *Kasační opravný prostředek – Důvody kasačního opravného prostředku – Důvod směřující proti odůvodnění uvedenému jen pro úplnost – Nerelevantní důvod*
(Článek 256 odst. 1 druhý pododstavec SFEU; statut Soudního dvora, čl. 58 první pododstavec)
(viz body 148–152, 159–164, 216)
10. *Žaloba na neplatnost – Pravomoc unijního soudu – Rozsah – Zákaz rozhodnout ultra petita – Přezkum neuplatněného důvodu týkajícího se materiální legality napadeného rozhodnutí provedený unijním soudem i bez návrhu – Nepřípustnost*
(Článek 263 SFEU)
(viz bod 167)
11. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Soudní přezkum – Pravomoc unijního soudu přezkoumat věc v plné jurisdikci – Rozsah – Stanovení výše uložené pokuty – Dodržení zásady rovného zacházení – Neporušení Tribunálem*
(Článek 101 odst. 1 a článek 261 SFEU; nařízení Rady č. 1/2003, článek 31)
(viz body 168–170)
12. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Rozhodnutí Komise, kterým se konstatuje protiprávní jednání – Povinnost Komise předložit důkaz protiprávního jednání a doby jeho trvání – Dosah důkazního břemene – Jediné a trvající protiprávní jednání – Nepřítomnost na koluzivních schůzkách během určitého období – Neexistence vlivu v případě existence objektivních a shodujících se důkazů prokazujících trvání účasti na protiprávním jednání během téhož období*
(Článek 101 SFEU)
(viz body 179–194)
13. *Kasační opravný prostředek – Důvody kasačního opravného prostředku – Důvod předložený poprvé v rámci kasačního opravného prostředku – Nepřípustnost – Důvod směřující výlučně k popření opodstatněnosti napadeného rozsudku – Důvod vyplývající ze samotného napadeného rozsudku – Přípustnost*
(Článek 256 odst. 1 SFEU; statut Soudního dvora, článek 58; jednací řád Soudního dvora, článek 170)
(viz body 202–210)
14. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Rozhodnutí Komise, kterým se konstatuje protiprávní jednání – Povinnost Komise předložit důkaz protiprávního jednání a doby jeho trvání – Dosah důkazního břemene – Jediné a trvající protiprávní jednání – Prokázání doby trvání určitým počtem nepřímých důkazů a shodujících se okolností*
(Článek 101 SFEU)
(viz body 211–215, 218–221)

Shrnutí

Sérií třinácti rozsudků zamítl Soudní dvůr téměř v celém rozsahu kasační opravné prostředky podané několika leteckými společnostmi¹ zapojenými do „kartelu v letecké nákladní dopravě“ proti rozsudkům Tribunálu², jimiž Tribunál rozhodl o jejich žalobách na neplatnost směřujících proti rozhodnutí, kterým jim Evropská komise uložila pokuty za účast na této kartelové dohodě³. Soudní dvůr částečně vyhověl jen kasačnímu opravnému prostředku, který podala SAS Cargo Group, a to z důvodu pochybení, kterých se Tribunál dopustil při výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci při výpočtu pokuty uložené této letecké společnosti⁴.

Dne 7. prosince 2005 obdržela Komise na základě oznámení o shovívavosti z roku 2002 žádost o ochranu před pokutami podanou společností Lufthansa a dvěma z jejích dceřiných společnostmi. Podle této žádosti docházelo mezi několika podniky působícími na trhu letecké nákladní dopravy (dále jen „dopravci“) k protisoutěžním kontaktům týkajícím se zavedení palivových a bezpečnostních příplatků za jejich služby letecké nákladní dopravy a v podstatě odmítnutí hradit spedičním podnikům provizi z těchto příplatků. Komise na základě shromážděných poznatků a provedeného šetření přijala dne 9. listopadu 2010 vůči 21 dopravcům první rozhodnutí⁵.

V tomto rozhodnutí Komise shledala, že se dopravci podíleli na jediném a trvajícím protiprávním jednání v rozporu s článkem 101 SFEU, článkem 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „Dohoda o EHP“) a článkem 8 Dohody o letecké dopravě mezi ES a Švýcarskem, když koordinovali své jednání v oblasti cen za poskytování služeb nákladní dopravy. Toto rozhodnutí však Tribunál částečně či v celém rozsahu zrušil z důvodu rozporů v odůvodnění.

V návaznosti na tyto zrušující rozsudky Komise sporným rozhodnutím konstatovala, že došlo k jedinému a trvajícím protiprávnímu jednání spočívajícímu v tom, že 19 leteckých společností tím, že se shodlo na zavedení palivových a bezpečnostních příplatků a na odmítnutí hradit provize, koordinovalo v období let 1999–2006 své jednání v oblasti stanovování cen za poskytování služeb nákladní dopravy po celém světě. Za účast na tomto protiprávním jednání jim Komise uložila nápravná opatření a pokuty.

¹ – Těmito společnostmi jsou konkrétně Air Canada, Air France-KLM, Société Air France (dále jen „Air France“), Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (dále jen „KLM“), British Airways plc, Cargolux Airlines International SA (dále jen „Cargolux“), Cathay Pacific Airways Ltd, Deutsche Lufthansa AG (dále jen „Lufthansa“), Japan Airlines International Co. Ltd (dále jen „Japan Airlines“), LATAM Airlines Group SA a Lan Cargo SA, Martinair Holland NV (dále jen „Martinair“), SAS Cargo Group a další (dále jen „SAS Cargo Group“), Singapore Airlines Cargo Pte Ltd (dále jen „Singapore Airlines“) (dále společně jen „navrhovatelky“).

² – Rozsudky ze dne 30. března 2022, Martinair Holland v. Komise (T-323/17, EU:T:2022:174), Koninklijke Luchtvaart Maatschappij v. Komise (T-325/17, EU:T:2022:176), Air Canada v. Komise (T-326/17, EU:T:2022:177), Cargolux Airlines v. Komise (T-334/17, EU:T:2022:178), Air France-KLM v. Komise (T-337/17, EU:T:2022:179), Air France v. Komise (T-338/17, EU:T:2022:180), Japan Airlines v. Komise (T-340/17, EU:T:2022:181), British Airways v. Komise (T-341/17, EU:T:2022:182), Deutsche Lufthansa a další v. Komise (T-342/17, EU:T:2022:183), Cathay Pacific Airways v. Komise (T-343/17, EU:T:2022:184), LATAM Airlines Group a Lan Cargo v. Komise (T-344/17, EU:T:2022:185), Singapore Airlines a Singapore Airlines Cargo v. Komise (T-350/17, EU:T:2022:186).

³ – Rozhodnutí Komise C(2017) 1742 final ze dne 17. března 2017, týkající se řízení podle článku 101 SFEU, článku 53 Dohody o EHP a článku 8 Dohody mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o letecké dopravě (věc AT.39258 – Letecká nákladní doprava) (dále jen „sporné rozhodnutí“).

⁴ – Rozsudek ze dne 30. března 2022, Cargo Group a další v. Komise (T-324/17, EU:T:2022:175).

⁵ – Rozhodnutí Komise C(2010) 7694 final ze dne 9. listopadu 2010, týkající se řízení podle článku 101 SFEU, článku 53 Dohody o EHP a článku 8 Dohody mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o letecké dopravě (věc COMP/39258 – Letecká nákladní doprava).

Tribunál, k němuž navrhovatelky podaly několik žalob znějících v podstatě na úplné nebo na částečné zrušení sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se jich týká, jakož i na zrušení nebo snížení uložené pokuty, zamítl žaloby společností Martinair, KLM, Cargolux, Air France-KLM, Air France, Lufthansa a Singapore Airlines. Naproti tomu ve vztahu k ostatním navrhovatelkám a jejich účasti na protiprávním jednání sporné rozhodnutí částečně zrušil a uloženou pokutu snížil.

Proti těmto rozsudkům podaly navrhovatelky několik kasačních opravných prostředků.

Závěry Soudního dvora

Na podporu svých kasačních opravných prostředků uplatňují navrhovatelky několik důvodů, které se týkají zejména:

1. pravomoci Komise konstatovat a sankcionovat porušení pravidel hospodářské soutěže u služeb nákladní dopravy z letišť nacházejících se ve třetích zemích a na letiště nacházející se v členských státech Unie nebo jiných členských státech EHP, které nejsou členy Unie (dále jen „příchozí služby nákladní dopravy“);
2. přezkumu opodstatněnosti sporného rozhodnutí Tribunálem;
3. porušení práva na obhajobu;
4. výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci Tribunálem.

1) K pravomoci Komise konstatovat a sankcionovat porušení pravidel hospodářské soutěže u příchozích služeb nákladní dopravy

Soudní dvůr po upřesnění, že v souvislosti s leteckou dopravou „mezi“ Unií a třetími zeměmi se nařízení č. 1/2003⁶, ve znění nařízení č. 411/2004⁷, vztahuje jak na leteckou dopravu z Unie do třetích zemí, tak na leteckou dopravu ze třetích zemí do Unie, zamítl žalobní důvody vycházející z nedostatku pravomoci Komise konstatovat a sankcionovat porušení článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP v souvislosti s příchozími službami nákladní dopravy.

V této souvislosti Soudní dvůr připomněl, že Komise může konstatovat a sankcionovat jednání, o kterém bylo rozhodnuto mimo území Unie nebo EHP, pokud bylo na tomto území uskutečněno (dále jen „kritérium provádění“), nebo pokud bylo možné předpokládat, že na tomto území bude mít bezprostřední a podstatný účinek (dále jen „kritérium kvalifikovaných účinků“).

Komise měla ve sporném rozhodnutí za to, že v daných věcech byla splněna obě tato kritéria, kdežto Tribunál se omezil na potvrzení územní pravomoci Komise s odkazem jen na kritérium kvalifikovaných účinků.

⁶ – Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

⁷ – Nařízení Rady (ES) č. 411/2004 ze dne 26. února 2004, kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 3975/87 a mění nařízení (EHS) č. 3976/87 a (ES) č. 1/2003 v souvislosti s leteckou dopravou mezi Společenstvím a třetími zeměmi (Úř. věst. 2004, L 68, s. 1; Zvl. vyd. 07/08, s. 17).

V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve poznamenal, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když potvrdil pravomoc Komise s odkazem jen na kritérium „kvalifikovaných účinků“, protože toto kritérium je vůči kritériu provádění alternativní.

Soudní dvůr dále vzhledem k tomu, že několik navrhovatelek Tribunálu vytýkalo i to, že kvalifikované účinky vyvodil z kvalifikování kartelové dohody jako „omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu“, upřesnil, že tyto výtky vyplývají z nesprávného výkladu napadeného rozsudku.

Soudní dvůr zamítl též výtky, podle kterých Tribunál nahradil odůvodnění Komise k použití kritéria kvalifikovaných účinků odůvodněním svým. V této souvislosti připomněl, že pokud se Tribunál omezí na odpověď na argumentaci, která byla před ním uplatněna, a na vysvětlení odůvodnění tohoto aktu, nelze mít za to, že nahrazuje odůvodnění autora tohoto aktu svým vlastním odůvodněním. Protiprávní nahrazení odůvodnění nelze shledat ani v tom, že skutečnosti, které Tribunálu umožnily ověřit, že Komise odůvodnila svou extraterritoriální pravomoc vzhledem ke kritériu kvalifikovaných účinků, vycházely z bodů odůvodnění nacházející se mimo část sporného rozhodnutí o mezinárodní pravomoci Komise.

Soudní dvůr konečně zamítl jednotlivé výtky vycházející z nesprávných právních posouzení, kterých se měl Tribunál dopustit při přezkumu uplatnění kritéria kvalifikovaných účinků Komise.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že podle tohoto kritéria musí Komise prokázat, že dotyčná jednání mají předvídatelné, bezprostřední a podstatné účinky v Unii nebo jako v daných věcech v EHP.

Zprvce u předvídatelnosti dotyčných jednání Soudní dvůr zdůraznil, že předvídatelné jsou všechny škody, s jejichž vznikem musí účastníci kartelové dohody v mezích toho, co je obecně známé, rozumně počítat, na rozdíl od škod, jejichž příčinou je zcela mimořádný sled okolností.

Palivový příplatek, bezpečnostní příplatek a odmítnutí hradit provize představují přitom koluzivní jednání spočívající v horizontálním stanovení cen, přičemž taková jednání mohou obzvláště citelně narušit hospodářskou soutěž, a tak je podle Soudního dvora nesporné, že tyto praktiky vedou ke zvýšení celkové ceny příchozích služeb nákladní dopravy. Z toho plyne, že Tribunál neměl povinnost konkrétně ověřovat účinek příplatků na celkovou prodejní cenu služeb nákladní dopravy ani povinnost určit, zda a v jakém rozsahu spediční podniky skutečně přenesly toto zvýšení cen na odesílatele, ani zda a v jakém rozsahu odesílatelé skutečně přenesli toto zvýšení nákladů na dopravu na spotřebitele.

V souladu s obecnými pravidly pro provádění důkazů Tribunál ani neobrátil důkazní břemeno, když zkoumal, zda navrhovatelky předložily důkazy umožňující vyvrátit zjištění o předvídatelnosti účinků dotyčných jednání v EHP.

Zadruhé u bezprostřednosti účinků dotyčných jednání Soudní dvůr upřesnil, že ke splnění této podmínky stačí, aby dotčené protisoutěžní jednání mohlo mít bezprostřední účinek v Unii nebo v EHP.

V tomto rámci Soudní dvůr zamítl zejména výtky vycházející z tvrzení, že účinky jednání navrhovatelek na hospodářskou soutěž v EHP nebyly bezprostřední, neboť závisely na zásahu jiných účastníků řetězce příčinné souvislosti, a sice spedičních podniků a odesílatelů, a zamítl je proto, že tento zásah objektivně vyplýval z dotčené kartelové dohody za běžného fungování trhu.

Zatřetí u podstatnosti účinků dotyčných jednání Soudní dvůr odmítl výtky, podle nichž Tribunál pro učinění závěru o tom, že účinek na ceny dováženého zboží byl podstatný, vycházel z charakteristik sporné kartelové dohody, které nebyly uvedeny ve sporném rozhodnutí.

Dále vzhledem k tomu, že Komise prokázala splnění kritéria kvalifikovaných účinků vzhledem k samostatně posuzované koordinaci týkající se příchozích služeb nákladní dopravy, nemusel již Tribunál zkoumat, zda bylo toto kritérium splněno i vzhledem k účinkům jediného a trvajícího protiprávního jednání jako celku.

2) K přezkumu opodstatněnosti sporného rozhodnutí

K přezkumu opodstatněnosti sporného rozhodnutí Tribunálem vznášejí některé navrhovatelky výtky týkající se zejména:

- a) existence jediného a trvajícího protiprávního jednání a jejich účasti na něm;
- b) kvalifikování dotyčných jednání jako omezení z hlediska účelu;
- c) jen částečného zrušení sporného rozhodnutí ve vztahu ke společnostem LATAM Airlines Group a Lan Cargo;
- d) promlčení sankční pravomoci Komise ve vztahu k jednání na trasách uvnitř EHP a trasách Unie-Švýcarsko.

a) K existenci jediného a trvajícího protiprávního jednání a účasti navrhovatelek na něm

V první řadě k zeměpisnému rozsahu dotyčných jednání Soudní dvůr poznamenal, že neexistuje žádný rozpor mezi výrokem sporného rozhodnutí, který kvalifikuje dosah dotyčného protisoutěžního jednání jako celosvětový, a odůvodněním tohoto rozhodnutí, které vylučuje některé trasy Unie – třetí země. Je totiž třeba odlišit pojem „úkon“, který se vztahuje na všechny skutkové okolnosti, od pojmu „protiprávní jednání“, který se týká právní kvalifikace těchto úkonů. Navíc bez ohledu na důvody, na nichž je založeno rozhodnutí přijaté unijním orgánem, pouze výrok tohoto rozhodnutí, vykládaný ve světle odůvodnění tohoto rozhodnutí, které tvoří jeho nezbytný podklad, může vyvolávat právní účinky.

Ve druhé řadě Soudní dvůr připomněl, že pro účely kvalifikace jednotlivých jednání jako jediného a trvajícího protiprávního jednání není třeba ověřovat, zda se doplňují v tom smyslu, že každé z nich má čelit jednomu nebo několika následkům běžné hospodářské soutěže, a zda tato jednání prostřednictvím interakce přispívají k uskutečnění souhrnu protisoutěžních účinků zamýšlených jejich původci v rámci celkového plánu směřujícího k jedinému cíli. I kdyby tedy Komise neprokázala takový vztah komplementarity mezi spornými dohodami a jednáními, jak tvrdí některé navrhovatelky, toto opomenutí nemůže samo o sobě zpochybnit jejich kvalifikaci jako jediného a trvajícího protiprávního jednání.

Ve třetí řadě Soudní dvůr zdůraznil, že možnost vyloučit určité protisoutěžní jednání z působnosti článků 101 a 102 SFEU z toho důvodu, že toto jednání bylo dotčeným podnikům uloženo vnitrostátními právními předpisy nebo že tyto vnitrostátní právní předpisy vyloučily jakoukoli možnost soutěžního jednání ze strany těchto podniků, připustil pouze v omezené míře. Pokud se totiž vnitrostátní zákon omezuje pouze na to, že podněcuje nebo usnadňuje samostatná protisoutěžní jednání podniků, tyto podniky nadále podléhají článkům 101 a 102 SFEU. Tato

judikatura se přitom vztahuje jak na právní úpravy členských států, tak na právní úpravy třetích zemí, a přísluší dotčeným podnikům prokázat, že je vnitrostátní právní předpisy dotyčných třetích zemí k dotčenému jednání nepodněcovaly, nýbrž je k němu zavazovaly.

Ve čtvrté řadě Soudní dvůr odmítl argumenty, jimiž navrhovatelky hodlaly zpochybnit svou účast na jediném a trvajícím protiprávním jednání sankcionovaném Komisí.

V této souvislosti Soudní dvůr zejména připomněl, že skutečnost, že v rámci protiprávního jednání, které trvá několik let, neexistuje pro určitá vymezená období přímý důkaz o tom, že podnik dohodu prováděl, nebrání tomu, aby byla konstatována jeho účast na této dohodě pro toto období, pokud takové konstatování spočívá na objektivních a shodujících se nepřímých důkazech. V takovém případě může Tribunál založit své posouzení existence a doby trvání protisoutěžního jednání nebo dohody na celkovém posouzení všech relevantních důkazů a indicií předložených Komisí, mezi něž patří zejména účinky vyvolané dotyčným protisoutěžním jednáním.

Soudní dvůr dále zamítl důvod kasačního opravného prostředku předložený společností Air Canada, kterým tato navrhovatelka Tribunálu vytýká, že se dopustil nesprávného právního posouzení, když ji shledal odpovědnou za jednání na trasách, které nikdy neobsluhovala nebo nesměla obsluhovat, a sice na trasách uvnitř EHP a trasách Unie-Švýcarsko.

K tomu Soudní dvůr uvedl, že ze zjištění Tribunálu v napadeném rozsudku vyplývá, že Air Canada zamýšlela svým jednáním přispět ke společným cílům sledovaným všemi účastníky a věděla o plánovaném nebo uplatňovaném protiprávním jednání jiných podniků sledujících tytéž cíle. Tribunál se tedy nedopustil nesprávného právního posouzení, když z toho vyvodil, že Komise byla oprávněna shledat společnost Air Canada odpovědnou za jedině a trvajících protiprávní jednání v rozsahu, v němž se týkalo tras uvnitř EHP a tras Unie-Švýcarsko, bez ohledu na její případné postavení potenciálního konkurenta na těchto trasách.

V páté řadě Soudní dvůr zdůraznil, že pokud úkolem Komise je shromáždit dostatečně přesné a shodující se důkazy pro založení přesvědčení o tom, že protiprávní jednání bylo spácháno, povinností Tribunálu není zrušit rozhodnutí Komise pouze z toho důvodu, že uvedla skutkové okolnosti, které nepředstavují přímé důkazy účasti dotyčného podniku na vytýkaném protiprávním jednání. Stačí totiž, aby Tribunál ověřil, jak učinil v dané věci, zda všechny zkoumané skutečnosti mohly podpořit závěr, že se dotčený podnik účastnil jediného a trvajících protiprávního jednání. Soudní dvůr dodal, že důkazy týkající se kontaktů před obdobím, kdy trvalo protiprávní jednání, nebo jednání, které nespadá do pravomoci Komise, mohou podpořit výklad jiných důkazů vztahujících se k tomuto období, aby bylo možné tyto posledně uvedené důkazy zasadit do kontextu nebo prokázat opakování určitých typů jednání nebo praktik.

V šesté a poslední řadě Soudní dvůr zamítl důvod kasačního opravného prostředku předložený společností Cargolux, podle kterého Tribunál porušil zásadu rovného zacházení, když potvrdil její účast na složce protiprávního jednání týkající se odmítnutí hradit provize, ale zapojení společnosti British Airways v tomto ohledu vyloučil, jelikož se tyto dva dopravci nenacházeli ve srovnatelných situacích z hlediska důkazů použitých vůči nim k prokázání jejich účasti na této složce protiprávního jednání.

Stejně tak nemůže být porušením zásady rovného zacházení ani rozhodnutí Tribunálu nepřiznat společnosti Cargolux snížení pokuty rovnocenné snížení vztahující se na SAS Cargo Group, jelikož pokuta pro SAS Cargo Group byla snížena z důvodu zrušení konstatování její účasti na složce protiprávního jednání týkající se odmítnutí hradit provize.

b) Ke kvalifikování dotyčných jednání jako omezení z hlediska účelu

V první řadě Soudní dvůr připomněl, že podle ustálené judikatury je při posuzování, zda dohoda mezi podniky nebo rozhodnutí sdružení podniků vykazuje dostatečný stupeň škodlivosti, aby byla považována za omezení hospodářské soutěže „z hlediska účelu“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, třeba se soustředit zejména na obsah jejích ustanovení, na cíle, kterých má dosáhnout, jakož i na hospodářský a právní kontext, do kterého spadá. Nicméně v případě koluzivních dohod nebo jednání, které představují zvláště závažná porušení hospodářské soutěže, jako je, stejně jako v projednávaných věcech, horizontální kartelová dohoda o stanovení cen, může Komise analýzu hospodářského a právního kontextu, do něhož je dané jednání začleněno, omezit na to, co se jeví jako nutně nezbytné pro závěr o existenci omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu.

Ve druhé řadě Soudní dvůr odmítl argument vycházející ze skutečnosti, že se dotčené koluzivní jednání týkalo pouze části ceny dotčeného výrobku nebo služby, protože tato okolnost nemůže v žádném případě prokázat, že toto jednání nepředstavuje formu koordinace, kterou je třeba ze své povahy považovat za škodlivou pro fungování normální hospodářské soutěže. Takové jednání naopak ze své podstaty vede ke zvýšení cen, které vede ke špatnému rozdělení zdrojů zvláště ke škodě spotřebitelů.

Ani argument, že odmítnutí hradit provize představovalo legitimní odpověď leteckých společností na údajně protiprávní jednání spedičních podniků, není přesvědčivý, jelikož zajištění dodržování právních předpisů je věcí veřejnoprávních orgánů, a nikoli soukromých podniků. I kdyby tedy byla tato okolnost prokázána, nemohla by v žádném případě ospravedlnit porušení článku 101 SFEU, natož koluzivní jednání, u něhož bylo konstatováno, že vykazuje dostatečný stupeň škodlivosti pro hospodářskou soutěž, aby mohlo být kvalifikováno jako omezení z hlediska účelu.

c) K jen částečnému zrušení sporného rozhodnutí ve vztahu ke společností LATAM Airlines Group a Lan Cargo

Tribunál rozsudkem *LATAM Airlines Group a Lan Cargo v. Komise* zrušil sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkalo účasti společností *LATAM Airlines Group* a *Lan Cargo* na složkách jediného a trvajících protiprávního jednání týkajících se bezpečnostního příplatku a odmítnutí hradit provize, a to z důvodu, že Komise nesprávně konstatovala, že *Lan Cargo* věděla o těchto složkách protiprávního jednání.

LATAM Airlines Group a *Lan Cargo* na podporu svého kasačního opravného prostředku Tribunálu vytkly, že sporné rozhodnutí ve vztahu k nim zrušil jen částečně, přestože pochybení, jehož se dopustila Komise, mělo mít za následek zrušení tohoto rozhodnutí v celém rozsahu.

Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že konstatování, že Komise právně dostačujícím způsobem neprokázala, že podnik při své účasti na jednom z protisoutěžních jednání tvořících jedině a trvajících protiprávního jednání věděl o dalším protisoutěžním jednání ostatních účastníků kartelové dohody sledujících tytéž cíle nebo že ho mohl rozumně předvídat a byl připraven přijmout z toho plynoucí riziko, nemůže vést ke zproštění tohoto podniku jeho odpovědnosti za jednání, kterého se prokazatelně účastnil nebo za které může nesporně být shledán odpovědným. V takovém případě se unijní soud musí omezit na částečné zrušení rozhodnutí Komise, které před ním bylo napadeno.

Z toho vyplývá, že Tribunál se tím, že zrušil sporné rozhodnutí jen částečně, jelikož účast společnosti Lan Cargo na výměnách informací týkajících se palivového příplatku nebyla zpochybněna, nedopustil nesprávného právního posouzení.

Kromě toho okolnost, že Komise neprokázala, že Lan Cargo věděla o výměnách informací týkajících se bezpečnostního příplatku a o výměnách informací týkajících se odmítnutí hradit provize, nemohla zpochybnit, že zjištěné protiprávní jednání, i když jej nebylo možné přičíst tomuto dopravci v celém rozsahu, bylo jediné a trvajícím.

d) K promlčení sankční pravomoci Komise ve vztahu k jednání na trasách uvnitř EHP a trasách Unie-Švýcarsko

Soudní dvůr rovněž zamítl výtky, podle kterých měl Tribunál i bez návrhu konstatovat, že sankční pravomoci Komise byly podle článku 25 nařízení č. 1/2003 ve vztahu k jednáním týkajícím se tras uvnitř EHP a tras Unie-Švýcarsko promlčeny.

K tomu Soudní dvůr poznamenal, že ze znění nařízení č. 1/2003, z jeho kontextu a z cílů, které sleduje, vyplývá, že lhůty stanovené mimo jiné v jeho článku 25 představují promlčecí lhůty. Z ustálené judikatury přitom vyplývá, že respektování promlčecí lhůty nemůže být unijním soudem zkoumáno bez návrhu, ale musí být uplatněno dotčným účastníkem řízení.

V tomto rámci Soudní dvůr rovněž odmítl argumentaci, podle které musí být důvod vycházející z promlčení sankční pravomoci Komise postaven na roveň důvodu vycházejícímu z nedostatku pravomoci Komise uložit navrhovatelkám pokuty. Článek 25 nařízení č. 1/2003 totiž ukládá sice Komisi, aby sankcionovala určité protiprávní jednání v určité lhůtě, avšak účelem ani důsledkem tohoto ustanovení není zbavit Komisi její sankční pravomoci ve vztahu k jiným protiprávním jednáním, než na která se vztahuje promlčení. Navíc i v případě uplynutí lhůty, ve které se promlčuje sankční pravomoc Komise, zůstává Komisi pravomoc konstatovat promlčené protiprávní jednání, prokáže-li oprávněný zájem na přijetí rozhodnutí konstatujícího, že k protiprávnímu jednání došlo.

Podle Soudního dvora se dotčné navrhovatelky nemohou úspěšně dovolávat ani porušení zásady rovného zacházení ve srovnání s leteckými společnostmi, jejichž tvrzením, že jednání Komise bylo částečně promlčeno, Tribunál vyhověl, jelikož toto rozdílné zacházení vyplývá výlučně z té objektivní okolnosti, že tyto navrhovatelky tento žalobní důvod neuplatnily, ačkoli tak učinit mohly.

Soudní dvůr dále zdůraznil, že promlčecí lhůta není srovnatelná ani s procesními lhůtami, jelikož procesní lhůty byly zavedeny za účelem zajištění řádného výkonu spravedlnosti, jasnosti, jakož i jistoty právních situací. V případě promlčecí lhůty, jejímž účelem je především zajistit ochranu dotčných podniků, tak tomu ovšem není.

Konečně skutečnost, že pokuty uložené na základě čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 musí být kvalifikovány jako „trestní“ ve smyslu článku 6 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, sama o sobě neznamená, že promlčení sankční pravomoci Komise sleduje cíl veřejného zájmu nad rámec ochrany dotčných podniků.

3) K porušení práva na obhajobu

K dodržení práva navrhovatelek na obhajobu Soudní dvůr konstatoval, že pouhá skutečnost, že Komise neposkytla úplný a automatický přístup k odpovědím ostatních účastníků kartelové dohody na oznámení námitek, nepředstavuje porušení práva dotyčných podniků na obhajobu, jelikož je na nich, aby poskytly prvotní indicii poukazující na užitečnost dokumentů, které jim nebyly zpřístupněny, pro jejich obhajobu. V tomto ohledu připomněl, že právo na plný a automatický přístup ke spisu v rámci správního řízení neexistuje.

Soudní dvůr dále uvedl, že Komise neporuší právo na obhajobu podniků, jimž bylo určeno oznámení námitek, a zejména jejich právo být vyslechnuty, pokud jde o mezinárodní pravomoc Komise sankcionovat protisoutěžní jednání uskutečněná mimo území Unie nebo EHP, pouze z toho důvodu, že v tomto oznámení výslovně neuvede kritérium, ze kterého hodlá vycházet při sankcionování těchto jednání, pokud v uvedeném oznámení uvede, že z důvodu takových jednání hodlá sankcionovat podniky, kterým je totéž oznámení určeno, za porušení článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP, a vymezí podstatné skutečnosti, které hodlá za tímto účelem zohlednit.

4) K výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci Tribunálem

K výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci Tribunálem Soudní dvůr uvedl, že i když výkon této pravomoci nemůže při stanovování výše pokut vést k diskriminaci mezi podniky, které se podílely na porušování pravidel hospodářské soutěže, Tribunál neporuší zásadu rovného zacházení, pokud sníží pokutu podniku, jehož žalobnímu důvodu v tomto smyslu bylo vyhověno, aniž podobné snížení přizná jiným podnikům, které se nacházejí ve srovnatelné situaci, ale tž žalobní důvod před ním nevzesly.

Naproti tomu u Tribunálem provedeného výpočtu pokuty vztahující se na SAS Cargo Group Soudní dvůr konstatoval, že Tribunál se tím, že do základu pro výpočet této pokuty zahrnul za účelem zajištění rovného zacházení mezi obviněnými dopravci obrat dosažený tímto podnikem na vnitřních trasách, dopustil nesprávného právního posouzení při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci v několika ohledech. Konkrétně skutečnosti, které byly Tribunálu předloženy, nikterak neprokazují, že všechny obviněné letecké společnosti, které napadly sporné rozhodnutí, zahrnuly, na rozdíl od SAS Cargo Group, své obraty případně dosažené na trasách obsluhovaných v rámci jednoho státu tvořícího EHP do hodnoty svých tržeb, která sloužila jako základ pro výpočet jejich pokut. Tribunál tedy nedisponoval skutečnostmi, jež by mu umožnily s jistotou konstatovat porušení zásady rovného zacházení, které by měl napravit.

Soudní dvůr proto částečně zrušil rozsudek Tribunálu ve věci SAS Cargo Group a další a vzhledem k tomu, že sám vydal konečné rozhodnutí v této věci, uložil těmto podnikům pokuty nižší, než jaké byly uloženy v napadeném rozsudku.

Všechny ostatní kasační opravné prostředky podané leteckými společnostmi zapojenými do kartelu v letecké nákladní dopravě Soudní dvůr vzhledem k výše uvedenému zamítl.